

DOGADZAĆ (41) *vb impf*

o oraz końcowe a jasne (w tym w a 1 r. błędne znakowanie). ◇ W *inf* -gadź- (11), -gądź- (5); w pozostałych formach a pochylone.

inf dogadzać (16). ◇ *praes* 3 *sg* dogądźa (3). ◇ 3 *pl* dogądźają (3). ◇ *imp* 2 *pl* dogądźajcie (2). ◇ *con* 3 *pl m pers* by dogądźali (1). ◇ *impers con* by się dogądźało (1). ◇ *part praes act* dogądźając (15).

Sł *stp* brak, *Cn* notuje, *Linde* XVII – XVIII w.

Zadawałać kogoś, czynić dobrze komu, dbać o kogoś, ustępować komuś, liczyć się z kim, wysługiwać się, przypochlebiać się komuś; *nimis amare, commodare, competere alicquem voti, consulere, morem gerere, gratificari, indulgere, inservire, morigerari, velificari Cn* (41) :

dogadzać komu (7): *SarnStat* 1293; *SkarKaz* 2a; im więcej chowamy Sług/ tym więcej niewdzięcznych swoich panów mamy. Rádi nierádi/ onym záfwe dogadźaiąc/ O nich pracą/ ftáránié/ tylko w zylku máiac *GosłCast* 66; *PaxLiz* B4v, C; *KlonFlis* G2v. Cf *dogadzać komu* czym.

dogadzać komu czym (1): *Drudzi dogadźaiac* [!] *voti* fwemi onemu okrutnikowi/ przimilali fie iako rozumieli *PaprUp* Iv.

dogadzać w czym (3): *Com* ia wam iuz obiecał/ to záfewne maćie/ Tylko wkok w przedsięwzięciu Pánnie dogadźajcie. *PaxLiz* C; A ták iuzefz Pácholcy/ we wżem dogadźajcie *PaxLiz* E2; *KlonFlis* G2v.

a. *Spełniać, zaspokajać, uwzględniać, brać pod uwagę coś; stosować się do czegoś; ustępować czemuś; liczyć się z czymś, troszczyć się o coś; accommodare se Calag; consulere, curare, explere desiderium alicuius, indulgere, inservire, morigerari, obsecundare, obsequi, parere, respondere alicuius iudicio, opinioni a. spei, satisfacere (mandatis, opinioni, existimationi), secundare, servire, submittere se, vacare Cn* (33) :

dogadzać czemu (28): *Oczko* 19v; *Sich in die zeit fchicken. Dogadźać czałowi. Folgować czałowi. Accommodare se tempori. Calag* 443b, 444a; A ták potym *Krol Sigmunt y Władisław z Ludwikiem Synem dogadźaiąc* ípolnym pożytkom wżyfłkiego Chrześciańftwá/ mieli sławny ziazd z Cefárzem Maximilianem *StryjKron* 747; Iákoż prawodawcy tem trzem rzeczam ftánowiąc práwá dogadźać zwykli *GórnRozm* B3, B3 *marg*, K3, M2v; *OrzJan* 61; *RybGęśli* A3v; *WujNT przedm* 20 *marg*; *JanNKar* F2v; *SarnStat* 40, 359, 1262, 1293; Y Chęci dogadźaiąc/ y temu czałowi/ Y k temu też dzielnemu z dawná *Zołnierzowi. Moia Erato* pilze rym ten niefpokoyny *KmitaSpit* Av; *PowodPr* 6, 40 [2 r.]; *SkarKazSej* 693a, 694a. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym, Zwroty*.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: temu (3); aby (2), jakoby (1)] (3): Młodzy też ftárfzemu/ [...] winien wftępować: á przed się dogadźać temu/ iákoby zacność iego byłá mu w cále záchowána. *CzechEp* 4; *Dogadźać pomienieni Sędziowie temu máia/ áby fie przychyláli iako naywięcéy mogą práwóm y zwyczajóm Prufkim SarnStat* 865; *GrabPospR* Nv.

Zwroty: »dogadźać [w czym] wolej« (1): *Błogofław* dużo moia Pánu/ y nie przepominay wżelkich dobrodźieyftw iego/ ktory dogadza w dobrych rzeczách wolej twoiey *LatHar* 571.

»żądzej dogadźać« (2): *Phil* Sv; To poydę w nocy we dnie/ Twe imię rozflawiając/ W koliczny kray/ y średnie/ Duże te zwoływając/ Co fie wzbłakály/ żądzej dogadźaiąc. *GrabowSet* O.

Szeregi: »dogadzać i przychylić się« (1): Co ią moy Mścijwy Pánie obaczywfy/ [...] dálzey Mściwey łálce y chęci W. M. y z cnym potomftwem/ y powinnymi W. M. záchowánium zacnemu pro virili dogadzać y przychyláciem fię zówfze gotow. *RybGęśli* A3v.

»dogadzać i przyczyniać« (1): Bo dáie wam P. Bog krole pobożne y święte/ ktorzy nie tylo nic tyránłkiego nie czynią: ále y co dzień więcey práwom y przyftoynym wolnościám wálzym dogadzáią/ y do nich przyczyniáią. *SkarKazSej* 693a.

W przen [czemu] (2) : Wolność zdrowiu y cáłości Rzeczypołpolitey dogadzać ma/ nie tey/ ábo owey ołobie. *GórnRozm* B2v.

Szereg: »dogadzać i służyć« (1): Ciáło iest co fię z ciáłá rodzi/ ciáłu dogadza y fłuży/ á duchá poniża. *SkarKaz* 489a.

a. lek. Pomagać na coś, przynosić ulgę, zapobiegać, przeciwdziałać czemu, zwalczać coś (o lekarstwie, zabiegu) [czemu] (3) : á ták wnętrznému záplugáwieniu dogadzać [*trzeba*]/ iákoby ónéy Melánkoliéy źródło á fundáment/ zewnátrz fye napiérwéy wywiódł *Oczko* 34; tu vkázuiem iáko tylko głowie ábo piérśiam pomágáć: co iefli to oboie zaráz/ [...] chorowác będzie/ przyydzie álbo fye do nawiętfzého bólu obrócić/ álbo y temu y owemu dogadzáiąc/ fyrupów y decoctiy ordinácyą wedle potrzeby vczynić. *Oczko* 36.

Zwrot: »chorobie dogadzać« (1): twoiemu to rozumowi wífáfunek dawáią/ ábyś [...] Lékárftwá thák miefzał/ [...] iákoby fye y tey y owéy choróbie dogadzáiło *Oczko* 38.

Synonimy: *trafiac*; *a. folgować, spełniać.*

Formacje pochodne cf GODZIĆ.

Cf DOGADZAJĄCY, **DOGADZANIE**